



T148048

ปัญหาพิเศษ

ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุน
การผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
SATISFACTION OF FARMERS' PARTICIPATION IN REDUCING RICE
PRODUCTION COST PROJECT : A CASE OF SANKABURI DISTRICT,
CHAINAT PROVINCE.

ณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย

NATHAPONG KETKWANCHAI

สงวนลิขสิทธิ์
เลขทะเบียน 148048
วันเดือนปี 9 มี.ค. 2560

b. 12866210
f.

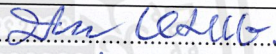



หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนากาเกษตร)
ภาควิชาพัฒนากาเกษตรและการจัดการทรัพยากร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

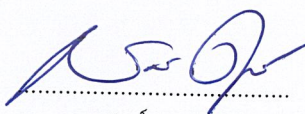
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองปัญหาพิเศษ

หัวข้อปัญหาพิเศษ ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
SATISFACTION OF FARMERS' PARTICIPATION IN REDUCING RICE PRODUCTION COST PROJECT : A CASE OF SANKABURI DISTRICT, CHAINAT PROVINCE.

นักศึกษา นายณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย
รหัสประจำตัว 56040603
ปริญญา วิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์

คณะกรรมการสอบปัญหาพิเศษ	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ	
ผศ.ศุภสมบุรณ์ อังรัตนากร	
ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์	
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์	

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร
เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2560



ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช

หัวหน้าภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร

หัวข้อปัญหาพิเศษ	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
นักศึกษา	นายณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย
รหัสนักศึกษา	56040603
ปริญญา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
พ.ศ.	2560
อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ	ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวของสมาชิกโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว และศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในการศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว จำนวน 30 ราย ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นสมาชิกโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 60 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 31.90 ปี ปลูกข้าวพันธุ์ประทุมธานี 1 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 คน สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการทำนาเฉลี่ย 1.97 คน รายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 136,240 บาท/ปี ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 28.27 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ของตนเอง เฉลี่ย 10.83 ไร่ พื้นที่เช่า เฉลี่ย 17.57 ไร่ และเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการคือต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว, พัฒนาศักยภาพและความรู้, เพิ่มรายได้และเพิ่มผลผลิต วิธีการทำนาของสมาชิก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำนาโดยการทำนาแบบหว่าน ต้นทุนการผลิตข้าวของสมาชิก พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตทั้งหมด เฉลี่ย 2875.60 บาท ผลตอบแทนผลผลิตข้าว เฉลี่ย 923.33 กิโลกรัม/ไร่ ราคาข้าวที่ขายได้ เฉลี่ย 7585.00 บาท/ตัน ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า ด้านภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด ในรายด้าน พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินโครงการ และด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการตลาด ด้านการเพิ่มผลผลิต และด้านการบริหารจัดการชุมชน ด้านการดำเนินโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุด ด้านการเพิ่มผลผลิตมีความพึงพอใจมาก ด้านการจัดการด้านการตลาดมีความพึงพอใจมาก ด้านการบริหารจัดการชุมชนมีความพึงพอใจมาก และด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของ ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ อย่างยิ่ง ในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานอีกด้วย

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ปัญญา หมั่นเก็บ ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ และ ผศ.ศุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร กรรมการสอบปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนข้อชี้แนะจน ในที่สุดทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า

ขอขอบคุณ นางสาวน้ำฝน แจ่มบำรุง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำหรับ ข้อแนะนำและความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านในการทำวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พัฒนาการ เกษตรทุกคนที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำปัญหาพิเศษเรื่องนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนคอยช่วยเหลือจนกระทั่งสู่ความสำเร็จในวันนี้

ณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	I
กิตติกรรมประกาศ.....	II
สารบัญ.....	III
สารบัญตาราง.....	V
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต	5
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	10
2.3 โครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	11
2.4 บริบทโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่ที่ศึกษา	14
2.5งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	17
3.1 ประชากร	17
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	17
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	18
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	19
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	21
4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว	21
4.2 วิธีการทำนาข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริม การลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	24
4.3 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว	24
4.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริม การลดต้นทุนการผลิตข้าว	25
4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม	26
4.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว	26
4.7 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.8 ข้อเสนอแนะ.....	29
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	30
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	30
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	31
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	32
บรรณานุกรม.....	34
ภาคผนวก.....	36
ประวัติผู้วิจัย.....	42



สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว	22
ตารางที่ 4.2 วิธีการทำนา.....	24
ตารางที่ 4.3 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา	25
ตารางที่ 4.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการ ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว	26
ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม	26
ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว.....	27



บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ในปี 2556/57 มีเนื้อที่เพาะปลูก 62.08 ล้านไร่ ผลผลิต 27.09 ล้านตันข้าวเปลือก (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2558) แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถผลิตข้าวได้มาก โดยมีข้าวที่เหลือจากการบริโภคในประเทศประมาณครึ่งหนึ่งส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศเป็นประจำทุกปี แต่ผลผลิตข้าวเฉลี่ยของไทยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ประมาณ 463 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ เช่น เวียดนาม และสหรัฐอเมริกาที่สามารถผลิตข้าวได้ผลผลิตเฉลี่ยถึง 912 กิโลกรัมต่อไร่ และ 1,312 กิโลกรัมต่อไร่ สาเหตุคือ เนื่องจากชาวนาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ตั้งแต่เรื่องการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี การปรับปรุงดิน ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก การใช้ปุ๋ย การดูแลรักษา การใช้สารเคมี โดยเฉพาะในสภาวะที่ปัจจุบันที่ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น การใช้ปัจจัยการผลิตที่เกินความจำเป็นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตข้าวสูงขึ้น จากรายงานของไทยพีบีเค้า (2557) พบว่า ต้นทุนการทำนาโดยเฉลี่ยประมาณ 4,500 บาทต่อไร่ต่อรอบการปลูก ขณะที่รายงานของ สมพร อิศวิลานนท์ (2552) ต้นทุนการผลิตข้าวนาปรัง สูงถึง 7,056 บาทต่อไร่ โดยเป็นต้นทุนปุ๋ยเคมีมากกว่า 2,199.80 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.18 ของต้นทุนการผลิตข้าวทั้งหมด ซึ่งในการทำนาแต่ละครั้งจะได้กำไรเฉลี่ย 5,900 บาทต่อไร่ โดยกำไรที่เกษตรกรได้รับจะขึ้นกับส่วนต่างของรายได้จากการขายและต้นทุนการผลิต ดังนั้นการลดต้นทุนการผลิตลงได้จะช่วยให้เกษตรกรมีกำไรจากการผลิตข้าวได้มากขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงมีนโยบายที่มีเป้าประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องข้าวในระยะยาวให้กับชาวนาทั่วประเทศ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นเกิดความมั่นคงในอาชีพและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนที่สุด โดยขับเคลื่อนการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพผลผลิตข้าวของชาวนา เน้นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและคุณภาพข้าว โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การบริหารจัดการและการตลาด สนับสนุนการวางแผนการผลิตและปัจจัยที่จำเป็น ส่งเสริมให้ชุมชนบริหารจัดการกันเอง ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตข้าว จึงได้จัดโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดข้าวดังกล่าว (กรมการข้าว. 2559)

โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวเป็นโครงการที่กรมการข้าวเตรียมพร้อมเพื่อการรองรับประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการค้าข้าว และรักษาคุณภาพข้าวเปลือกจากหมู่บ้านที่เข้มแข็งสามารถขยายผลไปถึงชุมชนรอบข้างนำไปปรับใช้ และพัฒนาองค์กรชาวนาให้เข้มแข็ง รวมไปถึงการทำนาที่ถูกต้อง การลดต้นทุนการผลิตข้าวให้มีปัจจัยการผลิตที่ลดลงและการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้องและเหมาะสม กรมการข้าวจึงได้มีนโยบายในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ตามแนวทาง 3 ต้องทำ คือ ปลูกข้าวไม่เกิน 2 ครั้งต่อปี ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ต้องทำบัญชีฟาร์ม และ 3 ต้องลดคือ ลดอัตราเมล็ดพันธุ์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดการใช้สารเคมีรวมทั้งดำเนินการส่งเสริมการปลูกข้าวโดยใช้วิธีเปียกสลับแห้ง เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง การดำเนินงานมีการจัดทำแปลงเรียนรู้และส่งเสริมการใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เทคโนโลยีที่เหมาะสมสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตข้าวได้ การฝึกอบรมให้เกษตรกรเรียนรู้ชุดเทคโนโลยีในขั้นตอนพื้นฐาน ทำให้เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการใช้ปัจจัยการผลิตในการปลูกข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสม (กรมการข้าว. 2556)

จังหวัดชัยนาทเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทยและในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยามีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ปี2557/2558 จำนวน 751,202 ไร่คิดเป็นร้อยละ 58.54 ของพื้นที่การเกษตรพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 771,114.75 ไร่ เกษตรกรสามารถปลูกได้ทั้งข้าวนาปีและข้าวนาปรัง การปลูกข้าวนาปีอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติและน้ำชลประทาน ส่วนนาปรังเกษตรกรจะอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำชลประทานและแหล่งน้ำอื่นๆ จึงทำให้เกษตรกรบางส่วนสามารถปลูกข้าวได้ 2 - 3 ครั้งต่อปี เกษตรกรจังหวัดชัยนาทส่วนใหญ่ปลูกข้าวโดยการหว่าน ส่วนใหญ่หว่านน้ำตม มีบางส่วนก็ใช้เครื่องจักรในการปักดำซึ่งปัจจุบันเกษตรกรเริ่มนิยมปลูกข้าวนาตากันมากขึ้น หากแบ่งเป็นทำตามฤดูกาลแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การทำนาปี โดยทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน หากปีใดฝนมาเร็วก็จะเริ่มทำนาเร็ว หากปีใดฝนแล้งก็จะทำให้ไม่สามารถทำนาได้หรือทำได้แต่เสียหายมาก หรือหากปีใดน้ำมากเกินไปข้าว ก็จะเสียหาย หรือไม่ได้เกี่ยว ชะตาชีวิตของชาวนาจึงขึ้นอยู่กับปริมาณของน้ำฝนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ส่วนใหญ่พันธุ์ข้าวจะเป็นข้าวหอมจังหวัด (ข้าวขาวดอกมะลิ105) และการทำนาปรัง คือการทำนาที่ไม่ได้อาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติเป็นหลัก แต่อาศัยน้ำจากลำห้วย หนอง คลองบึง น้ำใต้ดิน หรือน้ำจากคลองชลประทานพันธุ์ข้าวที่ปลูกเป็นพันธุ์ข้าวอายุสั้นหรือเกษตรกรเรียกว่า “พันธุ์ข้าวเตี้ย” แต่การทำนาในจังหวัดชัยนาทโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชลประทานแทบจะไม่มีฤดูและเวลาที่แน่นอนเพราะจะมีการทำนาต่อเนื่อง และหมุนเวียนกันโดยตลอด ต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่จังหวัดชัยนาท ปี2555/2556 ข้าวนาปี มีค่าใช้จ่ายรวมอยู่ที่ 3,118 บาท และค่าใช้จ่ายรวมสำหรับข้าวนาปรังอยู่ที่ 2,517 บาท โดยยังไม่รวมค่าแรงงาน และค่าเช่าที่ดิน (สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. 2558) โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2559 ถึงวันที่ 28 กันยายน 2559 โดยกรมการข้าว

ดังนั้น การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท รวมทั้งต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จะทำให้มีข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในการและสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในพื้นที่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

2.2 เพื่อศึกษาต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในพื้นที่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในพื้นที่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท มีขอบเขตดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.1 ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำนวน 30 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.2.1 ข้อมูลทั่วไป เช่น ชื่อ ที่อยู่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าว พันธุ์ข้าวที่ปลูก รายได้ในครัว ขนาดพื้นที่ถือครองในการทำนา เป็นต้น

1.3.2.2 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา เช่น วิธีการทำนา ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลงและสัตว์ศัตรูข้าว ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ยเคมี ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา ค่าฮอร์โมน ค่าจ้างพ่นสารเคมี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด ผลผลิตข้าวเฉลี่ย ราคาข้าวที่ขายได้ การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด และลักษณะการจำหน่ายผลผลิต

1.3.2.3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ได้แก่ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการชุมชนและด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่และเวลา

เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 สามารถเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความเข้าใจในการลดต้นทุนการผลิตข้าวที่เหมาะสมกับสภาพการผลิตของเกษตรกรยิ่งขึ้น

1.4.2 สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานของโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกมากยิ่งขึ้น

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1.5.1 โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว หมายถึง โครงการที่ถ่ายทอดความรู้และเตรียมความพร้อมในฤดูกาลทำนาให้แก่เกษตรกร ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพ โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพข้าว และการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการทำนา พร้อมทั้งจัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบให้แก่เกษตรกรและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

1.5.2 การลดต้นทุนการผลิตข้าว หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ตามคำแนะนำของกรมการข้าว ประกอบด้วย ด้านการจัดการเมล็ดพันธุ์ การปรับปรุงบำรุงดิน การเตรียมดิน การปลูก การกำจัดวัชพืช การจัดการน้ำ การใช้ปุ๋ยเคมี การป้องกันกำจัดศัตรู และการเก็บเกี่ยว

1.5.3 เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพทำนา เป็นสมาชิกโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จ.ชัยนาท

1.5.4 ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ขึ้นอยู่กับความคาดหวังของเกษตรกร ถ้าเกษตรกรคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจ

ผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(Literature Review)

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปี 2559 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อนำมาใช้สำหรับการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษา ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ส่วน ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.3 โครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 2.4 บริบทโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่ที่ศึกษา
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต

2.1.1 ต้นทุน

ต้นทุนมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายทั้งแตกต่างกันและคล้ายคลึงกัน มีผู้ให้คำนิยามความหมายคำว่า ต้นทุน ที่น่าสนใจไว้ดังนี้

คณะอนุกรรมการบัญญัติศัพท์บัญชี (2538 อ้างอิงใน จิระวัฒน์ ทองรอง. 2551) ได้ให้ความหมายของต้นทุนไว้ว่า ต้นทุน หมายถึง รายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ ซึ่งอาจจ่ายเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่นๆ ทุน การให้บริการหรือก่อหนี้ ทั้งนี้ รวมถึงผลขาดทุนที่วัดค่าเป็นตัวเงินได้ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ

ไพบุลย์ สุขเจริญ (2548 อ้างอิงใน รณชัย ไชยยะ. 2550) การจำแนกประเภทต้นทุนได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีจะช่วยในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการดำเนินการสามารถแยกประเภทเพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์คือ การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน และจำแนกต้นทุนตามหน้าที่ของต้นทุนได้ดังนี้

การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน เป็นการจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกิจกรรมหรือการวิเคราะห์พฤติกรรมต้นทุนและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมประกอบด้วยต้นทุน ดังต่อไปนี้

1. ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) คือต้นทุนที่มีพฤติกรรมคงที่ หมายถึงต้นทุนรวมที่มีได้เปลี่ยนแปลงไปตามระดับการผลิตในช่วงของการผลิตระดับหนึ่ง แต่ต้นทุนต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามปริมาณการผลิตที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ หากปริมาณการผลิตมากขึ้นทำให้ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยลดลง ตัวอย่างของต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) คือต้นทุนที่มีต้นทุนต่อหน่วยคงที่ ในขณะที่ต้นทุนรวม จะผันแปรไปตามปริมาณการผลิต ซึ่งโดยปกติต้นทุนผันแปรจะเป็นต้นทุนที่มีความหมายมากต่อการตัดสินใจ ตัวอย่างต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย เป็นต้น

3. ต้นทุนผสม (Mixed Cost) คือต้นทุนที่มีพฤติกรรมผสมระหว่างต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ซึ่งเป็นการยากที่จะกำหนดหรือระบุว่าต้นทุนส่วนใด จำนวนเท่าใดเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนส่วนใด จำนวนเท่าใดเป็นต้นทุนผันแปรโดยที่ในทางปฏิบัติมักจะมีต้นทุนในลักษณะนี้อยู่เป็นจำนวนมาก

การจำแนกต้นทุนตามหน้าที่งาน เป็นการพิจารณาต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ ซึ่งโดยปกติแล้วจะแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนงานที่เกี่ยวกับการผลิตกับส่วนงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต ทั้งนี้ได้จำแนกต้นทุนตามหน้าที่งานได้ 2 ประเภท คือ

1. ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Manufacturing cost)

เป็นต้นทุนเกี่ยวกับการผลิตทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าปกติเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้น ในโรงงาน ซึ่งได้แก่ ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

2. ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Non-Manufacturing cost)

ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นกับส่วนงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท

2.1 ต้นทุนทางการตลาด (Marketing cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การจำหน่ายสินค้า เช่น ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย ค่าโฆษณา

2.2 ต้นทุนทางการบริหาร (Administrative cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นจาก การบริหารกิจการ เกี่ยวกับการสั่งการ การควบคุม รวมทั้งการดำเนินงานของกิจการ เป็นต้น

2.3 ต้นทุนทางการเงิน (Financial cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากเงินทุนที่ กิจการนำมาลงทุน เช่น ดอกเบี้ยจ่าย

2.1.2 ทฤษฎีต้นทุนการผลิต

อัจฉรพรรณ ธัญวัฒน์ยิ่ง (2554) ทฤษฎีต้นทุนการผลิต หมายถึง การดำเนินการผลิตสินค้า การเกษตร ผู้ผลิตจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการผลิต และรายได้ที่ได้รับจากการผลิต ผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าในเชิงธุรกิจเพื่อมุ่งหวังกำไร ผู้ผลิตจะได้รับกำไรหรือขาดทุนมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับต้นทุนและรายได้จากการผลิต ดังนั้น ผู้ผลิตจึงควรทราบวิธีการคิดคำนวณต้นทุนรายได้ และกำไร ตลอดจนชนิดของต้นทุนการผลิตต่างๆ ในทางเศรษฐศาสตร์จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการผลิตให้มีต้นทุนการผลิตลดลง และเพิ่มผลตอบแทนให้มากขึ้น การคิดต้นทุนการผลิตทั้งหมดในทางเศรษฐศาสตร์จะพิจารณารวมถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน เช่น การจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง จ่ายค่าเช่าให้กับเจ้าของที่ดิน จ่ายดอกเบี้ยให้กับเจ้าของเงินทุน จ่ายค่าวัตถุดิบ และจ่ายภาษี เป็นต้น และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงินจริง เช่น การใช้แรงงานในครอบครัว การใช้ที่ดินของตนเองมาใช้ในการผลิต เป็นต้น ต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินจริงรวมถึง ค่าเสียโอกาส หมายถึง ค่าชดเชยที่เจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ ที่ผู้ผลิตควรจะได้รับจากการผลิตสินค้าชนิดอื่น แต่ยอมเสียสละเอาปัจจัยการผลิตไปทำการผลิตสินค้าที่ต้องการ

2.1.2.1 ต้นทุนผันแปร หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต ต้นทุนผันแปรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยผันแปรในการผลิต คือเป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตสามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาการผลิตหนึ่งๆ เช่น ค่าแรงประกอบการผลิต เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช เป็นต้น ต้นทุนผันแปร แบ่งออกได้เป็นต้นทุนผันแปรเป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด หมายถึงต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่าแรงงานจ้าง เป็นต้น ส่วนต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ต้นทุนผันแปรที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายการผลิตต่างๆ ทั้งที่เป็นของผู้ผลิตเอง เช่น แรงงานในครัวเรือน เมล็ดพันธุ์ที่เก็บไว้เอง และที่ผู้ผลิตหามาโดยใช้จ่ายไปในรูปสิ่งของ

2.1.2.2 ต้นทุนคงที่ หมายถึง ต้นทุนการผลิตที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณของผลผลิต ไม่ว่าจะผลิตเป็นปริมาณมากน้อยเท่าไรก็ตาม ผู้ผลิตจะต้องเสียต้นทุนในจำนวนที่คงที่เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ปัจจัยคงที่ในการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ได้ในช่วงระยะเวลาของการผลิต เช่น เนื้อที่เพาะปลูก อุปกรณ์การเกษตร และเครื่องทุ่นแรงต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังแบ่งต้นทุนคงที่ออกได้อีก 2 ประเภทคือ ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสดหมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ผลิตจะต้องจ่ายในรูปของเงินสด ในจำนวนที่คงที่ เช่น ค่าเช่าที่ดิน และค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น ส่วนต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด หมายถึง ค่าใช้จ่ายจำนวนคงที่ที่ผู้ผลิตไม่ได้จ่ายจริงในรูปของเงินสด หรือเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่ประเมิน เช่น ค่าสิทธิหรือค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การเกษตร และค่าใช้จ่ายที่ดินกรณีเป็นที่ดินของตนเองแต่ประเมินตามอัตราค่าเช่าที่ดินในท้องถิ่นนั้น เป็นต้น

2.1.2.3 ต้นทุนทั้งหมด หมายถึง ต้นทุนซึ่งเป็นผลรวมของต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ทั้งหมด การคำนวณหาต้นทุนทั้งหมด สามารถนำมาหาต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อหน่วยการผลิต ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ต้นทุนทั้งหมด} &= \text{ต้นทุนผันแปร} + \text{ต้นทุนคงที่} \\ &= (\text{ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด} + \text{ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด}) + \\ &\quad (\text{ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด} + \text{ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด})\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}1) \text{ ต้นทุนผันแปร (Variable Cost)} &= \text{ค่าแรงงาน} + \text{ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร} + \\ &\quad \text{ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์} + \\ &\quad \text{ค่าเสียโอกาสในการใช้แรงงาน} + \\ &\quad \text{ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน}\end{aligned}$$

$$\text{ค่าแรงงาน} = \text{ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดินเพาะปลูก}$$

$$\text{การดูแลรักษาการเก็บเกี่ยว ค่าขนย้าย}$$

$$\text{ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร} = \text{จำนวนวัสดุปัจจัยที่ใช้} \times \text{ราคาของวัสดุปัจจัย}$$

$$\text{ค่าเสียโอกาสในการใช้แรงงาน} = \text{มูลค่าแรงงานของครัวเรือนที่ใช้ในการทำนา}$$

2) ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) = ค่าเช่าที่ดิน + ค่าใช้ที่ดิน + ภาษีที่ดิน + ค่าเสื่อม
ราคาเครื่องมืออุปกรณ์ + ค่าเสียโอกาส ของเงินลงทุนซื้อเครื่องมืออุปกรณ์

ค่าเช่าที่ดิน = จำนวนที่ดินที่เช่า X อัตราค่าเช่าที่ดิน

ค่าใช้ที่ดิน = จำนวนที่ดินเป็นของตนเอง X อัตราค่าเช่าที่ดิน

ค่าภาษีที่ดิน = จำนวนที่ดิน X อัตราต่อภาษีที่ดิน

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{\text{ราคาหรือมูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อ} - \text{มูลค่าซาก}}{\text{อายุการใช้งาน (ปี)}}$

ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนซื้อเครื่องมืออุปกรณ์

= $\frac{\text{มูลค่าเครื่องมืออุปกรณ์ที่ซื้อ} + \text{มูลค่าซาก}}{2} \times \frac{\text{อัตราดอกเบี้ยประจำ}}{100}$

3) ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย = $\frac{\text{ต้นทุนทั้งหมด (บาท/กิโลกรัม)}}{\text{จำนวนผลผลิต}}$

ต้นทุนการผลิตข้าว จำแนกตามกิจกรรม ดังนี้

1. การเตรียมดิน

1.1 ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่

1.1.1 ค่าแรงงานจ้างสูบน้ำ

1.1.2 ค่าแรงงานจ้างไถตะ

1.1.3 ค่าแรงงานจ้างไถแปรและคราด

1.1.4 ค่าแรงงานจ้างแช่และหุ้มเมล็ดพันธุ์

1.1.5 ค่าแรงงานจ้างหว่านเมล็ดพันธุ์

1.2 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่

1.2.1 ค่าแรงงานคริวเรือนสูบน้ำ

1.2.2 ค่าแรงงานคริวเรือนไถตะ

1.2.3 ค่าแรงงานคริวเรือนไถแปรและคราด

1.2.4 ค่าแรงงานคริวเรือนแช่และหุ้มเมล็ดพันธุ์

1.2.5 ค่าแรงงานคริวเรือนหว่านเมล็ดพันธุ์

2. การดูแลรักษา

2.1 ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่

2.1.1 ค่าแรงงานจ้างสูบน้ำ

2.1.2 ค่าแรงงานจ้างฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช

2.1.3 ค่าแรงงานจ้างฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

2.1.4 ค่าแรงงานจ้างหว่านปุ๋ย

2.1.5 ค่าแรงงานจ้างฉีดฮอร์โมนและสารเร่ง

2.1.6 ค่าแรงงานจ้างซ่อมข้าว

2.1.7 ค่าแรงงานจ้างดายหญ้า

2.1.8 ค่าแรงงานจ้างเก็บเกี่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.1.9 ค่าแรงงานจ้างขนย้ายข้าว
- 2.2 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 2.2.1 ค่าแรงงานครัวเรือนสูบน้ำ
 - 2.2.2 ค่าแรงงานครัวเรือนฉีดสารเคมีกำจัดวัชพืช
 - 2.2.3 ค่าแรงงานครัวเรือนฉีดสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
 - 2.2.4 ค่าแรงงานครัวเรือนหว่านปุ๋ย
 - 2.2.5 ค่าแรงงานครัวเรือนฉีดฮอร์โมนและสารเร่ง
 - 2.2.6 ค่าแรงงานครัวเรือนซ่อมข้าว
 - 2.2.7 ค่าแรงงานครัวเรือนจ้างตายหญ้า
 - 2.2.8 ค่าแรงงานครัวเรือนเก็บเกี่ยว
 - 2.2.9 ค่าแรงงานครัวเรือนขนย้ายข้าว
- 3. ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
 - 3.1 ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 3.1.1 ค่าเมล็ดพันธุ์
 - 3.1.2 ค่าปุ๋ยเคมี
 - 3.1.3 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช
 - 3.1.4 ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช
 - 3.1.5 ค่าฮอร์โมน/สารเร่ง
 - 3.1.6 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง
 - 3.2 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 3.2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์ครัวเรือน
 - 3.2.2 ค่าปุ๋ยครัวเรือน
- 4. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ
 - 4.1 ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 4.1.1 ค่าซ่อมอุปกรณ์การเกษตร
 - 4.2 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 4.2.1 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนระยะสั้น
- 5. ต้นทุนคงที่
 - 5.1 ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 5.1.1 ค่าเช่าที่ดิน
 - 5.1.2 ค่าภาษีที่ดิน
 - 5.2 ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด ได้แก่
 - 5.2.1 ค่าใช้ที่ดิน
 - 5.2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร
 - 5.2.3 ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2.4 ผลตอบแทนทั้งหมด (Total Return: TR) หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่ยังไม่ได้หักต้นทุนการผลิต

รายได้ทั้งหมด (TR) = รายได้ที่ เป็นเงินสด + รายได้ที่ไม่เป็นเงินสด

รายได้ที่เป็นเงินสด = ปริมาณผลผลิตที่ขาย X ราคาขายผลผลิตเฉลี่ยต่อ

หน่วย

รายได้ที่ไม่เป็นเงินสด = ปริมาณผลผลิตที่ใช้บริโภค X ราคาขายผลผลิต

เฉลี่ยต่อหน่วย

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปร = รายได้ทั้งหมด-ต้นทุนผันแปรทั้งหมด

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสด = รายได้ที่เป็นเงินสด-ต้นทุนทั้งหมดที่เป็น

เงินสด

กำไร = รายได้ทั้งหมด-ต้นทุนการผลิตทั้งหมด

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรม ได้ให้ความจำกัด ความไว้ว่าหมายถึง ความรู้สึกที่ดีมีความสุข เมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จ ตามความมุ่งหมาย (Goals) ความ ต้องการ (Need) หรือแรงจูงใจ (Motivation) (Wolman. 1973)

ความพึงพอใจหมายถึง พอใจ ชอบใจ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้ที่มีความสุขหรือความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการ (Quirk. 1987)

ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นความรู้สึกที่ พอใจ (Hornby. 2000)

โดยสรุปแล้วความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจ ชอบใจ และมีความสุข ที่ความ ต้องการ หรือเป้าหมาย ที่ตั้งใจไว้บรรลุผลหรือสมหวังนั่นเอง สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตต้นทุนการผลิตข้าว ก็ย่อมมีความต้องการหรือคาดหวังว่า โครงการฯ จะช่วยยกระดับและพัฒนา ศักยภาพให้เกษตรกรได้ดียิ่งขึ้น เกษตรกรสามารถนำไปใช้ลดต้นทุนการผลิตข้าวหรือได้ผลผลิตมากขึ้นนั่นเอง ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจจากการสรุปของวิรุฬ พรรณเทวี (2542) หมายถึง ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อไม่ได้รับการ ตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่ามีมากหรือน้อย

คณิต ดวงหัตถ์ (2537) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงานและองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานที่ทำหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการของบุคคลได้บุคคลนั้น จะเกิดความพึงพอใจในงานขึ้น จะอุทิศเวลา แรงกาย แรงใจ รวมทั้งสติปัญญาให้แก่งานของตนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจจากการศึกษา รวบรวมและสรุป มีดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (Material Inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของหรือสภาวะทางกายภาพที่ให้แก่ผู้ประกอบการกิจกรรมต่าง ๆ
2. สภาพทางกายภาพที่พึงปรารถนา (Desirable Physical Condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย
3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (Ideal Benefaction) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่สนอง ความต้องการของบุคคล
4. ผลประโยชน์ทางสังคม (Association Attractiveness) คือ ความสัมพันธ์อันดีมิตรกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพันความพึงพอใจและสภาพการเป็นอยู่ร่วมกัน เป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกันและมีความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม

ความพึงพอใจกับทัศนคติเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมากจนสามารถใช้แทน กันได้ โดยให้คำอธิบายความหมายของทั้งสองคำนี้ว่า หมายถึง ผลจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็น สภาพความไม่พึงพอใจ (Vroom. 1990)

ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่างๆและทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น (Good. 1973)

แนวคิดความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม เกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่สามารถมองเห็นรูปร่างได้ นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกด้านบวกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเกิดขึ้นจากความคาดหวัง หรือเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถ ตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลได้ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามค่านิยมและประสบการณ์ของตัวบุคคล

2.3 โครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว

กรมการข้าว (2559) ได้จัดทำแนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวในรูปแบบการส่งเสริมเกษตรกร เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปใช้ในการผลิตข้าวที่สามารถเพิ่มศักยภาพความรู้ การผลิตและการตลาด ซึ่งโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวมีทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

2.3.1 การลดต้นทุนการผลิต โดยการลดราคาและใช้ปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมีฯ) และใช้ในอัตราที่เหมาะสมมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตปัจจัยการผลิตใช้เอง ดังนี้

2.3.1.1 จัดทำแปลงเรียนรู้ ลดต้นทุนการผลิตข้าวแบบประณีต ส่งเสริมการผลิตและใช้เมล็ดพันธุ์ดีในชุมชน พิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการจัดทำแปลงไม่เสี่ยงต่อสภาวะฝนแล้งหรือน้ำท่วม ขนาด 10 – 50 ไร่/ชุมชน โดยคัดเลือกจากสมาชิกที่มีความสนใจ สนุกใจในการลดต้นทุนการผลิตแบบประณีต การผลิตกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของโครงการเพื่อลดต้นทุนการผลิต การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีกระจายสู่ชุมชนในการผลิตคุณภาพข้าวในชุมชน โดยเน้นพื้นที่ที่ติดถนนสายหลักของชุมชนเพื่อให้สามารถเดินทางมาศึกษาดูงานได้สะดวก และเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.1.2 จัดทำแปลงส่งเสริม ให้เกษตรกรมีการปลูกข้าวแปลงใหญ่จุดละประมาณ 500 – 5,000 ไร่ โดยใช้กรรมวิธีแบบประณีตเฉพาะการปลูกเป็นแถวเป็นแนว กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงจากการทำนาหว่านมาเป็นนาดำ นาหยอด หรือโรยเป็นแถว หรือนาโยนกแล้วรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีอื่นๆ ที่เหมาะสมตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว กำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นโซน 1 กลุ่ม เพื่อให้บริหารจัดการได้ง่าย โดยแบ่งตามสภาพพื้นที่ปลูก หรือตามเขตรอบครองก็ได้

2.3.1.3 จัดตั้งส่งเสริมพัฒนาเกษตรกรผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ จำนวน 1 – 2 กลุ่มต่อชุมชน ทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในชุมชนแทนการใช้ปุ๋ยเคมี โดยดำเนินการตามรูปแบบของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นแหล่งที่จะผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์พระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรในชุมชนนำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ไม่ว่าในครัวเรือนมาฝากไว้ที่ธนาคารเพื่อให้ธนาคารผลิตปุ๋ยให้เกษตรกรมาเบิกถอนเอาไปใช้ประโยชน์ เมื่อวัสดุนั้นย่อยสลายเป็นปุ๋ยแล้ว หรือให้เกษตรกรกู้ยืมปุ๋ยจากธนาคารไปใช้แล้วคืนด้วยวัสดุเหลือใช้จากไร่นา หรือปุ๋ยคอก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการผลิตและมีการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและมีราคาถูก โดยมีคณะกรรมการบริหารงาน มีการกำหนดระเบียบ วิธีการกู้ยืม ฝาก ถอน การส่งใช้คืน ดอกเบี้ยของธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อให้การบริหารจัดการและให้บริการ

2.3.1.4 จัดตั้งส่งเสริมพัฒนาชาวนาผู้บริหารจัดการศัตรูข้าว จำนวน 1 – 2 กลุ่มต่อชุมชน เพื่อเตือนภัยให้คำแนะนำในการป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวในชุมชน ส่งเสริมให้ผลิตสารป้องกันกำจัดชีวภาพใช้ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าวทดแทนการใช้สารเคมี (หรือการจัดทำแปลงส่งเสริมจัดระบบนิเวศในนาข้าวปลูกพืชชนิดต่างๆ เช่น ไม้ดอกสีเหลือง/สีขาว หรือพืชผักสวนครัวบริเวณรอบๆ แปลงนาเพื่อลดการระบาดของศัตรูข้าว)

2.3.1.5 จัดตั้งส่งเสริมกลุ่มชาวนาผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร (ชุมชนนาแปลงใหญ่) เพื่อบริหารจัดการเครื่องปลูกข้าวของกลุ่มเครื่องจักรกลการเกษตรในชุมชน และประสานงานกับกลุ่มผู้ประกอบการรับจ้างให้บริการในชุมชน ทั้งในเรื่องการไถเตรียมดิน การปลูกและการเก็บเกี่ยวมาให้บริการแก่สมาชิก มีการหารือประชุมร่วมกับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและผู้รับจ้างทำนาเพื่อสร้างเครือข่าย เช่น เครื่องจักรที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เครื่องหยอดข้าวแห้ง 8 แถว พวงรถแทรกเตอร์สำหรับนาแปลงใหญ่ หรือเครื่องหยอดข้าวแห้ง ขนาด 4 แถว พวงรถไถเดินตามสำหรับนาขนาดเล็ก หรือเครื่องโรยข้าววงอก ขนาด 20 แถว สำหรับนาชลประทาน

2.3.2 การเพิ่มผลผลิต โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ไปสู่ชาวนาดังนี้

2.3.2.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินการในกลุ่มชาวนา จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มชาวนาผู้จัดทำแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว โดยเน้นประเด็นเทคโนโลยีที่เป็นปัญหาในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ดีได้ ตามเป้าหมาย ดำเนินการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จำนวนอย่างน้อย 2-3 ครั้ง โดยจัดให้มี

แปลงเรียนรู้ในพื้นที่ส่วนหนึ่งของแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ดำเนินโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลเป็นผู้จัดเวทีและมีเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าว หรือศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวร่วมเป็นวิทยากร

2) **กลุ่มชาวนาผู้ผลิตข้าวคุณภาพ** เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP และหรือ Pre-GAP การลดต้นทุนการผลิตข้าว และเพื่อให้เกษตรกรในชุมชนวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย ของชุดเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวที่ทดสอบในแปลงเรียนรู้ รวมถึงให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการลดต้นทุนการผลิตข้าว การเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว จำนวน 2 – 3 ครั้ง ตามช่วงเวลาในการปลูกข้าว เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้จริง

2.3.2.2 **จัดงานวันรณรงค์ถ่ายทอดเทคโนโลยี** เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและปฏิบัติได้จริง

2.3.2.3 **จัดทำสื่อเผยแพร่** จัดทำสื่อและชุดองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุ สปอตทีวี แผ่นพับ แผ่นปลิว โปสเตอร์ บทความ นำสื่อมวลชนดูงาน ข้าวหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการเผยแพร่องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และหอกระจายข่าวในชุมชน และสถานีวิทยุชุมชน

2.3.2.4 **นำสื่อมวลชนศึกษาดูงาน** เพื่อประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตเพิ่มผลผลิตข้าว การทำนาแบบประณีต การส่งเสริมการทำนาเชิงอุตสาหกรรมครบวงจร (นาแปลงใหญ่) และเป็นการกระตุ้นความสนใจของชาวนา/เกษตรกร/ผู้สนใจ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2.3.3 **การจัดการด้านการตลาด** โดยการจัดประชุมเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการเพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพของข้าวที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ และข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน เครือข่ายผู้ประกอบการค้าข้าว สหกรณ์การเกษตร โรงสี และท้องถิ่น โดยมีประสานเชื่อมโยงทางการตลาด และเงินทุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) หรือจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) ระหว่างชาวนาผู้ผลิตและผู้ประกอบการ เพื่อให้มีช่องทางการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และคุณภาพข้าว ในราคาที่สูงกว่าข้าวปกติทั่วไปในท้องตลาด ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร ภาคเอกชน (เช่น โรงสีผู้ประกอบการค้าข้าว) ธ.ก.ส. และสหกรณ์เพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (ส.ก.ต.) ในการเข้าร่วมรับซื้อผลผลิตทั้งในรูปแบบเมล็ดพันธุ์และข้าวเปลือกคุณภาพดี จำนวน 1 ครั้ง ในช่วงก่อนการผลิต เพื่อหาผู้เข้าร่วมรับซื้อ กำหนดชนิดพันธุ์ คุณภาพ ปริมาณ หรือในช่วงใกล้เก็บเกี่ยว เพื่อวางแผนการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา เป็นต้น โดยมีบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำกลุ่ม ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้เกี่ยวข้อง 25 – 30 ราย/ชุมชน

2.3.4 **การบริหารจัดการชุมชน** ตั้งคณะบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นการเพิ่มสมรรถนะการบริหารจัดการภายในกลุ่ม เพื่อวางแผนการผลิต การจัดการปัจจัยการผลิต และการตลาด จัดระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและกำหนดบทบาทหน้าที่ความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับผิดชอบเป็น กลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสมาชิก ได้แก่ กลุ่มชาวนาผู้ผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าว กลุ่มชาวนาผู้ผลิตข้าวคุณภาพ กลุ่มชาวนาผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มบริหาร จัดการศัตรูข้าว และกลุ่มผู้ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร เป็นต้น

2.3.5 การบริหารจัดการโครงการ

- 2.3.5.1 จัดสัมมนาชี้แจงโครงการ
- 2.3.5.2 จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของกิจกรรมของโครงการ
- 2.3.5.3 จ้างเหมาเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงาน
- 2.3.5.4 ค่าติดตามงานให้คำแนะนำและนิเทศงาน
- 2.3.5.5 ประเมินผลโครงการ
- 2.3.5.6 สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลการดำเนินโครงการ
- 2.3.5.7 ค่าจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการ
- 2.3.5.8 อำนวยความสะดวก

2.4 บริบทโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่ที่ศึกษา

2.4.1 ที่มาของโครงการ

กรมการข้าว (2559) โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ปี 2559 ที่ได้จัดขึ้น ในจังหวัดชัยนาท เป็นโครงการจากกรมการข้าวและได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณจังหวัด เพื่อ ถ่ายทอดความรู้และเตรียมความพร้อมในฤดูกาลทำนาให้แก่เกษตรกร ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และคุณภาพ โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต พัฒนาคุณภาพข้าว และการใช้ปัจจัยการผลิต ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในการทำนา พร้อมทั้งจัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบให้แก่ เกษตรกรและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

2.4.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.4.2.1 พัฒนารวมวิธีการปลูกข้าว ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิตต่อไร่
- 2.4.1.2 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่การทำนา
- 2.4.1.3 เป็นพื้นที่ต้นแบบให้แก่เกษตรกร

2.4.3 ที่ตั้งของโครงการ

ณ พื้นที่การเกษตรบ้านวัดพระแก้ว หมู่ที่ 10 ต.แพรภคคีราราช อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท

2.4.4 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการประมาณ 30 ราย โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะต้อง เป็นเกษตรกรในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

2.4.5 กิจกรรมของโครงการ

- 1) จัดทำแปลงเรียนรู้ให้แก่เกษตรกร และให้เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการทำนาจาก แปลงเรียนรู้

2) ส่งเสริมการทำนาเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว เช่น ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านการเตรียมดิน ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการใช้ปุ๋ยเคมี ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว ด้านการจัดการน้ำ ด้านการเก็บเกี่ยว ด้านการทำบัญชีฟาร์ม เป็นต้น

3) จัดงานวันสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร โดยร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตรจังหวัดชัยนาท

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสาน พูลเวช (2550) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในพื้นที่จังหวัดประทุมธานี ปี2548 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 77.3 มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี มีพื้นที่การผลิอยู่ระหว่าง 21 – 40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.3 ปริมาณผลผลิตที่เข้าร่วมโครงการฯ อยู่ระหว่าง 21 – 40 ตัน คิดเป็นร้อยละ 36.7 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ พึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 3.31 โดยพึงพอใจมากที่สุดในช่วงขั้นตอนการติดต่อขอรับเงินกู้จาก ธ.ก.ส. สาขา และขั้นตอนการติดต่อขอเงินกู้จาก ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอ ด้วยค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.25 และ 4.21 ตามลำดับและพึงพอใจมากในช่วงขั้นตอนการขึ้นทะเบียนการเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. และขั้นตอนการขึ้นทะเบียนปลูกข้าว ด้วยค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย 4.05 และ 3.95 ตามลำดับ พึงพอใจปานกลางในช่วงขั้นตอนการติดต่อดมหายฝากข้าวเปลือกและขั้นตอนการรับใบประทวนสินค้า ด้วยค่าน้ำหนักเฉลี่ย 2.77 และ 2.65 ตามลำดับ ความพึงพอใจน้อยในช่วงขั้นตอนการประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการนำข้าวเปลือกไปส่งมอบที่หน่วยรับฝากของ อคส. ค่าน้ำหนักเฉลี่ย 2.45 และ 2.47 ตามลำดับ

ดวงกมล เริ่มตระกูล (2555) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.06 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 36.36 ปี แรงงานที่ใช้ปลูกข้าวเฉลี่ย 6.62 คน ขนาดพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 16.56 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาของตนเอง ในปีที่ผ่านมามีรายได้เฉลี่ยรวม 372,689.35 บาทต่อปี ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,429.94 บาทต่อไร่ และได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 859.76 กิโลกรัมต่อไร่ เกษตรกรมีระดับความรู้ทัศนคติ การยอมรับเทคโนโลยีและนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทิศทางตรงกันข้าม ระดับความรู้และทัศนคติของเกษตรกรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงความคิดเห็น และระดับความรู้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในเชิงปฏิบัติ และพบว่าเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาสูงและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม

ขาวนิ โคมแก้ว (2555) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกร ปลูกข้าวปี 2553/2554 รอบที่ 2 ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 65.5) มีอายุเฉลี่ย 52.82 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 83.3) มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน มีพื้นที่ทำนาอยู่ระหว่าง 29.76 –

80.00 ไร่ (ร้อยละ 38.6) มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการอยู่ระหว่าง 19.51 – 28.75 ไร่ (ร้อยละ 36.5) มีรายได้เปรียบเทียบกับอยู่ระหว่าง 2,067 – 2,600 บาทต่อวัน (ร้อยละ 35.7) เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตั้งแต่เริ่มมีโครงการ คือ จำนวน 4 ครั้ง (ร้อยละ 85.5) เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ฯ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้ฯ การรับรู้ข่าวสารจากแผ่นพับ และการรับรู้ข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของเกษตรกรฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

น้ำผึ้ง ทองดี (2555) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว ปีการผลิต 2554/55 ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง คือ ร้อยละ 63.8 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.83 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.04 คน มีแรงงานปลูกข้าวเฉลี่ย 1.99 คน มีประสบการณ์ในการทำนาเฉลี่ย 28.08 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 44.85 ไร่ พื้นที่ทำนาเฉลี่ย 41.17 ไร่ มีรายได้และรายจ่ายจากการทำนาเฉลี่ย 381,601.97 และ 180,039.47 บาทต่อปี เกษตรกรมีการกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มีหนี้สินในระบบเฉลี่ย 148,585.37 บาท เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวในระดับมาก คือ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการขึ้นทะเบียน การเตรียมการก่อนการขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียน การออกใบรับรอง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ มาตรการลงโทษ ปัญหาของเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย คือ การตรวจสอบ การออกใบรับรอง มาตรการลงโทษ ปัญหาของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คือ การเตรียมการก่อนการขึ้นทะเบียนและการขึ้นทะเบียน โดยเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ การออกใบรับรอง การตรวจสอบ และการขึ้นทะเบียนที่ถูกต้อง ครบถ้วนและรวดเร็ว

สุภาวดี พรหมมา (2556) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจโครงการประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางสังคมของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 51.65 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.58 คน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 14.17 ปี มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน มีจำนวนแรงงานจ้างทำการเกษตรเฉลี่ย 1.87 คน มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 34.89 ไร่ โดยเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 26.47 ตัน ราคาผลผลิตข้าวที่ขายได้เฉลี่ยตันละ 8,649.29 บาท ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 4,052.86 บาท รายได้จากผลผลิตข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 226,857.10 บาท ทำการเกษตรและค้าขายเป็นอาชีพในครัวเรือน มีรายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตรในรอบหนึ่งปีเฉลี่ย 238,478.57 และ 76,205.88 บาท ตามลำดับ เกษตรกรมีความพึงพอใจโครงการประกันรายได้เกษตรกรระดับมากในขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการและระดับปานกลางในผลประโยชน์ที่ได้รับ เกษตรกรมีปัญหาในการเข้าร่วมโครงการระดับปานกลางในการขึ้นทะเบียน การทำสัญญาและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยมีข้อเสนอแนะให้กำหนดกฎ ระเบียบที่ชัดเจน จัดให้มีระบบฐานข้อมูลเกษตรกร ประชาสัมพันธ์และบริการอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

(Research Methodology)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 ระยะเวลาในการทำวิจัย
- 3.6 งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ในพื้นที่อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำนวน 30 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท” มีลักษณะข้อคำถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) และแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) เช่น ชื่อ ที่อยู่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการปลูกข้าว รายได้ในครัวเรือน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-Ended Questions) และแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าว เช่น วิธีการทำนา ค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสารเคมี ค่าจ้างปลูกข้าว ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ ราคาข้าวที่ขายได้ต้น เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เช่น มีบริการตรวจวิเคราะห์ดิน มีแปลงสาธิตให้แก่เกษตรกรได้เรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว มีช่องทางการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์และข้าวคุณภาพ ในราคาที่สูงกว่าข้าวปกติทั่วไปในท้องตลาด มีกรรมการบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น

ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ และพึงพอใจน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ และพึงพอใจน้อย

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ และพึงพอใจปานกลาง

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ และพึงพอใจมาก

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ และพึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการเข้าร่วมโครงการ

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions)

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้ แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3.2.2.2 สร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากเครื่องมือของ ดวงกมล เริ่มตระกูล เพื่อให้เข้ากับโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท โดยผ่านการตรวจสอบจาก ดร.สุณีพร สุวรรณมณีพงศ์

3.3.3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.3.3.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มในพื้นที่อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท จำนวน 30 คน

3.3.3.2 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบแล้วบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์

3.3.3.3 ทำการประมวลผลวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีของ Cronbach เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.75

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของ สมาชิกเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น และนำไปสมาชิกเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อกำหนดข้อมูลในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยการแจกให้สมาชิกเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการฯครั้งสุดท้าย

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการค้นคว้าจากวารสาร บทความ รายงาน เว็บไซต์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักหอสมุดของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ คือ

3.4.1 ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.2 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ต่อหน่วยผลผลิตที่ได้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์ซึ่งในการวิเคราะห์จะพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตทั้งหมด อันได้แก่ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ดังนี้

3.4.2.1 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตซ้ำ ซึ่งสามารถแสดงวิธีการดำเนินในรูปแบบสมการได้ดังนี้

$$\text{ต้นทุนการผลิตทั้งหมด} = \text{ต้นทุนคงที่} + \text{ต้นทุนผันแปร}$$

$$\text{ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่} = \frac{\text{ต้นทุนการผลิตทั้งหมด}}{\text{จำนวนไร่}}$$

จำนวนไร่

3.4.2.2 การวิเคราะห์ผลตอบแทนที่ได้จากการผลิตซ้ำ โดยหาผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินต่อไร่ อัตราผลตอบแทนการผลิตต่อไร่ และผลตอบแทนการผลิตต่อยอดขาย การวิเคราะห์ผลตอบแทนสามารถแสดงวิธีการคำนวณในรูปแบบสมการได้ดังนี้

$$\text{รายได้ทั้งหมด} = \text{ปริมาณผลผลิตทั้งหมด} \times \text{ราคาผลผลิต}$$

$$\text{รายได้สุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนผันแปร}$$

$$\text{กำไรสุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนการผลิตทั้งหมด}$$

3.4.3 การวัดความพึงพอใจของสมาชิกเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินโครงการ ด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านการจัดการด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการชุมชน และด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรและใช้มาตรวัดแบบอัตราภาคชั้น Likert Scale โดยซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้ค่าคะแนน	5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้ค่าคะแนน	4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้ค่าคะแนน	3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้ค่าคะแนน	2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนน	1	คะแนน

โดยใช้เกณฑ์การแปลผลในแต่ละช่วงคะแนนของระดับความพึงพอใจ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนจากระดับขั้นเท่ากับ 5 ชั้น และคำนวณได้จากสูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2551)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ระดับของค่าคะแนนเฉลี่ยได้จากการแบ่งระดับข้างต้นสามารถแสดงได้ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง ความพึงพอใจมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

(Results)

จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.2 วิธีการทำนาข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.3 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม
- 4.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.7 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- 4.8 ข้อเสนอแนะ

โดยมีผลการวิจัยดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว

การเก็บข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าว พันธุ์ข้าว สถานะทางสังคมในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาชิกในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในการทำนา รายได้ ขนาดพื้นที่ถือครอง และเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

- 1) เพศ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.70 และ 33.30 ตามลำดับ
- 2) อายุ เกษตรกรมีอายุอยู่ในช่วง มากกว่า 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาคือ ระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.70 และระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.30
- 3) ระดับการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 16.70 มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่าและต่ำกว่าประถมศึกษา ปวช. ค่าจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.70
- 4) ประสบการณ์ในการปลูกข้าวของเกษตรกรเฉลี่ยอยู่ที่ 31.90 ปี โดยมีประสบการณ์มากที่สุดและน้อยที่สุด คือ 50 ปีและ 4 ปี ตามลำดับ
- 5) พันธุ์ข้าวที่ปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวพันธุ์ประทุมธานี 1 คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาคือปลูกข้าวทั้งพันธุ์ประทุมธานี และ ก.ข. 57 คิดเป็นร้อยละ 16.70 และพันธุ์ ก.ข. 49 คิดเป็นร้อยละ 10.00
- 6) สถานะทางสังคมชุมชน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีสถานะทางสังคมชุมชน คิดเป็นร้อยละ 86.70 รองลงมาคือเป็นประธาน/กรรมการศูนย์ข้าวชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6.70

7) การเป็นสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ชกส. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือเป็นลูกค้ากลุ่มเกษตรกร, สมาชิกสหกรณ์การเกษตร และเป็นทั้งสมาชิก ชกส. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ค่าจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.30

8) สมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร เฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุดและน้อยที่สุดคือ 10 คน และ 1 คน ตามลำดับ

9) สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการทำนาของเกษตรกรเฉลี่ยอยู่ที่ 1.97 คน โดยมีสมาชิกที่มีส่วนร่วมในการทำมากที่สุดและน้อยที่สุดอยู่ที่ 5 คน และ 1 คน ตามลำดับ

10) รายได้ในครัวเรือนของเกษตรกร เฉลี่ยอยู่ที่ 136,240 บาท/ปี โดยแบ่งเป็นรายได้ในภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ยอยู่ที่ 120,866.67 บาท/ปี และ 15,073.33 บาท/ปี ตามลำดับ

11) ขนาดพื้นที่ถือครองของเกษตรกร มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 28.27 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ของตนเอง เฉลี่ย 10.83 ไร่ พื้นที่เช่า เฉลี่ย 17.57 ไร่ และพื้นที่เข้าร่วมโครงการ เฉลี่ย 20.17 ไร่

12) เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ เกษตรกรมีความต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว, พัฒนาศักยภาพและความรู้, เพิ่มรายได้และเพิ่มผลผลิต มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.30 รองลงมาคือ ต้องการเพิ่มรายได้ และต้องการพัฒนาศักยภาพและความรู้และเพิ่มผลผลิต ค่าเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ 3.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ข้อมูล	จำนวน(N=30)	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	10	33.30
หญิง	20	66.70
2) อายุ		
ระหว่าง 31-40 ปี	2	6.70
ระหว่าง 41-50 ปี	4	13.30
ระหว่าง 51-60 ปี	11	36.70
ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป	13	43.30
3) ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	2	6.70
ประถมศึกษา	20	66.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	16.70
มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ปวช.	2	6.70
ปริญญาตรี	1	3.30
4) ประสบการณ์ในการปลูกข้าว เฉลี่ย	31.90 ปี	
5) พันธุ์ข้าวที่ปลูก		
ประทุมธานี 1	20	66.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน(n=30)	ร้อยละ
ก.ข. 57	2	6.70
ประทุมธานี และ ก.ข. 57	5	16.70
ก.ข. 49	3	10.00
6) สถานะทางสังคมในชุมชน		
ไม่มี	26	86.70
ผู้นำชุมชน	1	3.30
ผู้นำกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน	1	3.30
ประธาน/กรรมการศูนย์ข้าวชุมชน	2	6.70
7) การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม	1	3.30
กลุ่มเกษตรกร	4	13.30
กลุ่มสมาชิกการเกษตร	4	13.30
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	2	6.70
กลุ่มลูกค้า ธกส.	9	30.00
สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	3	10.00
กลุ่มลูกค้า ธกส. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	4	13.30
สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน, สมาชิกสหกรณ์เพื่อการเกษตร, ลูกค้า ธกส., สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	3	10.00
8) สมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย		
	4.03 (คน)	
9) สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการทำนา เฉลี่ย		
	1.97 (คน)	
10) รายได้ในครัวเรือน เฉลี่ย/ปี		
รายได้ในภาคการเกษตร เฉลี่ย/ปี	136,240 (บาท)	
รายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย/ปี	120,866.67 (บาท)	
รายได้นอกภาคการเกษตร เฉลี่ย/ปี	15,073.33 (บาท)	
11) ขนาดพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย		
พื้นที่ของตัวเอง เฉลี่ย	28.27 (ไร่)	
เป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย	10.83 (ไร่)	
เป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย	17.57 (ไร่)	
ท่านเข้าร่วมโครงการลดต้นทุน เฉลี่ย	20.17 (ไร่)	
12) เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ		
ต้องการพัฒนาศักยภาพและความรู้	1	3.3
ต้องการเพิ่มรายได้	3	10.0
ต้องการเพิ่มผลผลิต	1	3.3
ต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว, ต้องการพัฒนาศักยภาพและความรู้, ต้องการเพิ่มรายได้และต้องการเพิ่มผลผลิต	25	83.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 วิธีการทำนาข้าวของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

จากตารางที่ 4.2 พบว่า วิธีการทำนา เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำนาโดยการทำนาแบบหว่าน คิดเป็นร้อยละ 73.40 รองลงมาคือแบบอื่นๆ (หยอด, โรย) และทั้งแบบหว่านและหยอด คิดเป็นร้อยละ 13.30 และ 10.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 วิธีการทำนา

ข้อมูล	จำนวน(n=30)	ร้อยละ
นาหว่าน	22	73.40
นาดำและนาหว่าน	1	3.30
หว่านและหยอด	3	10.00
อื่นๆ (หยอด, โรย)	4	13.30

4.3 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ปีเพาะปลูก 2558/2559 จากตารางที่ 4.3 พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่าน มาของเกษตรกร ได้แก่ วิธีการทำนา ค่าเตรียมดินครั้งที่ 1 ใช้รถปั้น ค่าเตรียมดินครั้งที่ 2 ใช้รถไถเดินตาม ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลงและศัตรูข้าว ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ยเคมี ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา ค่าฮอร์โมน ค่าจ้างพ่นสารเคมี ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง ราคาข้าวที่ขายได้ การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด การจำหน่ายผลผลิตในลักษณะใด มีรายละเอียดดังนี้

รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด เฉลี่ย 2875.60 โดยแบ่งเป็น

- 1) ค่าเตรียมดินครั้งที่ 1 ใช้รถปั้น เฉลี่ยไร่ละ 237.67 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.26 ของต้นทุนทั้งหมด
- 2) ค่าเตรียมดินครั้งที่ 2 ใช้รถไถเดินตาม เฉลี่ยไร่ละ 503.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.49 ของต้นทุนทั้งหมด
- 3) ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว เฉลี่ยไร่ละ 290.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.10 ของต้นทุนทั้งหมด
- 4) ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว เฉลี่ยไร่ละ 54.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.88 ของต้นทุนทั้งหมด
- 5) ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลงและศัตรูข้าว เฉลี่ยไร่ละ 229.50 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.99 ของต้นทุนทั้งหมด
- 6) ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช เฉลี่ยไร่ละ 175.67 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.10 ของต้นทุนทั้งหมด
- 7) ค่าปุ๋ยเคมี เฉลี่ยไร่ละ 498.83 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.35 ของต้นทุนทั้งหมด
- 8) ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย เฉลี่ยไร่ละ 47.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.34 ของต้นทุนทั้งหมด
- 9) ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา เฉลี่ยไร่ละ 104.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.62 ของต้นทุนทั้งหมด
- 10) ค่าฮอร์โมน เฉลี่ยไร่ละ 92.67 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.22 ของต้นทุนทั้งหมด
- 11) ค่าจ้างพ่นสารเคมี เฉลี่ยไร่ละ 54.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.88 ของต้นทุนทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู เฉลี่ยไร่ละ 301.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.49 ของต้นทุนทั้งหมด

13) ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง เฉลี่ยไร่ละ 579.33 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.15 ของต้นทุนทั้งหมด

ตารางที่ 4.3 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา

ข้อมูล	จำนวนเงินเฉลี่ย (บาท/ไร่)	ร้อยละ
1) ค่าเตรียมดินครั้งที่ 1 ใช้รถปั้น	237.67	8.26
2) ค่าเตรียมดินครั้งที่ 2 ใช้รถไถดินเดินตาม	503.00	17.49
3) ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	290.33	10.10
4) ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว	54.00	1.88
5) ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลงและศัตรูข้าว	229.50	7.99
6) ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	175.67	6.10
7) ค่าปุ๋ยเคมี	498.83	17.35
8) ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย	47.00	16.34
9) ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา	104.00	3.62
10) ค่าฮอร์โมน	92.67	3.22
11) ค่าจ้างพ่นสารเคมี	54.00	1.88
12) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู	301.33	10.49
13) ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง	579.33	20.15
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	2875.60	100

4.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ผลตอบแทนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมาของเกษตรกร ได้แก่ ผลผลิตข้าว ราคาข้าวที่ขายได้ การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด และลักษณะการจำหน่ายผลผลิตข้าว (ตารางที่ 4.4) มีรายละเอียดดังนี้

1) ผลผลิตข้าว เฉลี่ย 923.33 กิโลกรัม/ไร่

2) ราคาข้าวที่ขายได้ เฉลี่ย 7585.00 บาท/ตัน

3) การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลผลิตทั้งหมดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.30 รองลงมาคือแบ่งขายและเก็บไว้ใช้ภายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 16.70 การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด

4) ลักษณะการจำหน่ายผลผลิตข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ขายให้กับโรงสีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.7 รองลงมาคือพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.30 ลักษณะการจำหน่ายผลผลิต

ตารางที่ 4.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

รายการ	จำนวนเงินเฉลี่ย (บาท/ไร่)	ร้อยละ
1) ผลผลิตข้าวเฉลี่ย	923.33	
2) ราคาข้าวที่ขายได้	7585.00	
3) การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด		
ขายทั้งหมด	25 (คน)	83.30
แบ่งขายและเก็บไว้ใช้ภายในครัวเรือน	5 (คน)	16.70
4) ท่านจำหน่ายผลผลิตในลักษณะใด		
ขายให้กับโรงสี	26 (คน)	86.70
พ่อค้าคนกลาง	4 (คน)	13.30

4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม

จากการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจด้านภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.34) และเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.17) ด้านการเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.15) และด้านการบริหารจัดการชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06)

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
ด้านการดำเนินโครงการ	4.39	0.689	มากที่สุด	1
ด้านการเพิ่มผลผลิต	4.15	0.710	มาก	4
ด้านการจัดการด้านการตลาด	4.17	0.802	มาก	3
ด้านการบริหารจัดการชุมชน	4.06	0.793	มาก	5
ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร	4.34	0.688	มากที่สุด	2
เฉลี่ยรวม (Grand Mean) ด้านภาพรวม	4.21	0.736	มากที่สุด	

4.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

จากการเก็บข้อมูลของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว จากตารางที่ 4.6 พบว่าความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านภาพรวม ด้านการดำเนินการ ด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านการด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการชุมชน และด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ความพึงพอใจด้านดำเนินโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 7 ข้อ คือ ด้านการมีการจัดสรรเวลาการอบรมให้แก่เกษตรกรอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.60) ด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (เช่น พด.3, พด.6,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารจับใบ เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 4.57) ด้านส่งเสริมการผลิตสารชีวภาพ ใช้ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.47) มีขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติตามได้ง่ายไม่ยุ่งยาก (ค่าเฉลี่ย 4.43) มีเนื้อหาการอบรมที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.37) มีแปลงสาธิต ให้เกษตรกรกรได้เรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.33) ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 4.23) โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากในด้าน มีบริการตรวจวิเคราะห์ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.17)

ความพึงพอใจด้านการเพิ่มผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ มีการจัดทำสื่อและชุดองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.53) และมีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.43) โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากในด้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP หรือ Pre-GAP (ค่าเฉลี่ย 4.00) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.97) และมีการกระตุ้นความสนใจของชาวนา/เกษตรกร/ผู้สนใจ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.83)

ความพึงพอใจด้านการจัดการด้านการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ มีการวางแผนการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.37) โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากในด้าน มีการจัดประชุม เชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพข้าว ที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.17) และมีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.97)

ความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อด้าน มีกรรมการบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมาคือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น กลุ่ม/ฝ่าย ต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.97)

ความพึงพอใจด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 7 ข้อ คือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.53) การให้ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.47) การให้ความรู้ด้านการเตรียมดิน (ค่าเฉลี่ย 4.43) การให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน (ค่าเฉลี่ย 4.37) การให้ความรู้ด้านการกำจัดวัชพืช (ค่าเฉลี่ย 4.33) การให้ความรู้ด้านวิธีการปลูกข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.27) และการให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.23) โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากในด้าน การให้ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย (ค่าเฉลี่ย 4.13)

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการดำเนินโครงการ				
มีขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติตามได้ง่ายไม่ยุ่งยาก	4.43	0.679	มากที่สุด	4
ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้	4.23	0.626	มากที่สุด	7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
มีบริการตรวจวิเคราะห์ดิน	4.17	1.147	มาก	8
มีแปลงสาธิต ให้แก่เกษตรกรได้เรียนรู้	4.33	0.802	มากที่สุด	6
มีการจัดสรรเวลาการอบรมให้แก่เกษตรกรอย่างเหมาะสม	4.60	0.675	มากที่สุด	1
มีเนื้อหาการอบรมที่เหมาะสม	4.37	0.490	มากที่สุด	5
สนับสนุนปัจจัยการผลิต (เช่น พต.3, พต.6, สารจับใบ เป็นต้น)	4.57	0.568	มากที่สุด	2
ส่งเสริมการผลิตสารชีวภาพ ใช้ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว	4.47	0.507	มากที่สุด	3
เฉลี่ย (Mean) ด้านการดำเนินโครงการ	4.39	0.689	มากที่สุด	
2. ด้านการเพิ่มผลผลิต				
มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว	3.97	0.615	มาก	4
มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP หรือ Pre-GAP	4.00	0.788	มาก	3
มีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว	4.43	0.568	มากที่สุด	2
มีการจัดทำสื่อและชุดองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว	4.53	0.629	มากที่สุด	1
มีการกระตุ้นความสนใจของชาวนา/เกษตรกร/ผู้สนใจ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น	3.83	1.053	มาก	5
เฉลี่ย (Mean) ด้านการเพิ่มผลผลิต	4.15	0.710	มาก	
3. ด้านการจัดการด้านการตลาด				
มีการจัดประชุมเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพข้าวที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ	4.17	0.791	มาก	2
มีช่องทางการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และข้าวคุณภาพ ในราคาที่สูงกว่าข้าวปกติทั่วไปในท้องตลาด	3.97	0.850	มาก	3
มีการวางแผนการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา ร่วมกัน	4.37	0.765	มากที่สุด	1
เฉลี่ย (Mean) ด้านการจัดการด้านตลาด	4.17	0.802	มาก	
4. ด้านการบริหารจัดการชุมชน				
มีการจัดการบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม	4.13	0.776	มาก	1
มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น กลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.97	0.809	มาก	2
เฉลี่ย (Mean) ด้านการบริหารจัดการชุมชน	4.06	0.793	มาก	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร				
การให้ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว	4.47	0.629	มากที่สุด	2
การให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน	4.37	0.615	มากที่สุด	4
การให้ความรู้ด้านการเตรียมดิน	4.43	0.679	มากที่สุด	3
การให้ความรู้ด้านวิธีการปลูกข้าว	4.27	0.691	มากที่สุด	6
การให้ความรู้ด้านการกำจัดวัชพืช	4.33	0.547	มากที่สุด	5
การให้ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย	4.13	0.730	มาก	8
การให้ความรู้ด้านการจัดการน้ำ	4.43	0.626	มากที่สุด	3
การให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	4.23	0.728	มากที่สุด	7
เฉลี่ย (Mean) ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร	4.34	0.688	มากที่สุด	

4.7 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

4.6.1 ช่วงเวลาของโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ไม่เหมาะสมกับช่วงฤดูการทำนา กล่าวคือ ช่วงเวลาที่เริ่มโครงการฯ (เริ่มโครงการฯ วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2559) เกษตรกรและแปลงสาธิต ยังไม่สามารถทำนาได้ เนื่องจากยังไม่มีน้ำในการทำนา (เกษตรกรสามารถเริ่มทำนาได้หลังจากเริ่มโครงการไปแล้วกว่า 1 เดือน) และการสนับสนุนด้านการตรวจวิเคราะห์ดินที่ล่าช้า ทำให้เกษตรกรไม่สามารถนำผลตรวจไปปรับใช้กับการทำนาของตนเองได้

4.6.2 ไม่มีสื่อและเอกสารการเรียนรู้ ด้านการเรียนการสอนของโครงการให้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนและปรับปรุงในการทำนาของตนเอง

4.8 ข้อเสนอแนะ

4.7.1 ควรจัดช่วงเวลาของโครงการให้สอดคล้องกับฤดูการทำนา เช่น เริ่มโครงการก่อนฤดูการทำนา 1-2 อาทิตย์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้เลย

4.7.2 ควรมีสื่อหรือเอกสารการเรียนรู้ให้เกษตรกรไว้ทบทวนในภายหลังได้ เช่น หนังสือ แผ่นพับ หรือสื่อการเรียนออนไลน์ เป็นต้น

4.7.3 มีการดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้มาลดต้นทุนการผลิตข้าวของตนเองได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ (Conclusions Discussion and Suggestion)

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท 2) ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา และ 3) ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว ผลการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 60 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 31.90 ปี ปลูกข้าวพันธุ์ประทุมธานี 1 ไม่มีสถานะทางสังคมในชุมชน เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 คน สมาชิกที่มีส่วนร่วมในการทำนาเฉลี่ย 1.97 คน รายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 136,240 บาท/ปี ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 28.27 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ของตนเอง เฉลี่ย 10.83 ไร่ พื้นที่เช่า เฉลี่ย 17.57 ไร่ และเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการคือต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว, พัฒนาศักยภาพและความรู้, เพิ่มรายได้และเพิ่มผลผลิต

5.1.2 วิธีการทำนาของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการทำนาโดยการทำนาแบบหว่าน

5.1.3 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีค่าเตรียมดินครั้งที่ 1 ใช้รถปั้น เฉลี่ยไร่ละ 237.67 บาท ค่าเตรียมดินครั้งที่ 2 ใช้รถไถเดินตาม เฉลี่ยไร่ละ 503.00 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว เฉลี่ยไร่ละ 290.33 บาท ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว เฉลี่ยไร่ละ 54.00 บาท ค่าสารเคมีกำจัดโรคแมลงและศัตรูข้าว เฉลี่ยไร่ละ 229.50 บาท ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 175.67 บาท ค่าปุ๋ยเคมี เฉลี่ยไร่ละ 498.83 บาท ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย เฉลี่ยไร่ละ 47.00 บาท ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา เฉลี่ยไร่ละ 104.00 บาท ค่าฮอร์โมน เฉลี่ยไร่ละ 92.67 บาท ค่าจ้างพ่นสารเคมี เฉลี่ยไร่ละ 54.00 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู เฉลี่ยไร่ละ 301.33 บาท และค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง เฉลี่ยไร่ละ 579.33 บาท

5.1.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีผลผลิตข้าว เฉลี่ย 923.33 กิโลกรัม/ไร่ ราคาข้าวที่ขายได้ เฉลี่ย 7585.00 บาท/ตัน ขายผลผลิตทั้งหมดและขายให้กับโรงสี

5.1.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม

พบว่า ด้านภาพรวม เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.06) และเกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 4.17) ด้านการเพิ่มผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.15) และด้านการบริหารจัดการชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06)

5.1.6 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า ด้านดำเนินโครงการ สิ่งที่เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีการจัดสรรเวลาการอบรมให้แก่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรอย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.60) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต (เช่น พด.3, พด.6, สารจับใบ เป็นต้น) (ค่าเฉลี่ย 4.57) และส่งเสริมการผลิตสารชีวภาพ ใช้ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.47) ด้านการเพิ่มผลผลิต สิ่งที่เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก มีการจัดทำสื่อและชุดองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.53) มีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.43) ด้านการจัดการด้านการตลาด สิ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีการวางแผนการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.37) มีการจัดประชุมเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพข้าวที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ (ค่าเฉลี่ย 4.17) และมีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.97) ด้านการบริหารจัดการชุมชน สิ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ มีกรรมการบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากเกษตรกรกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาคือ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น กลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.97) ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร สิ่งเกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.53) การให้ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว (ค่าเฉลี่ย 4.47) และการให้ความรู้ด้านการเตรียมดิน (ค่าเฉลี่ย 4.43)

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.2.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิง อาจเป็นเพราะว่างจากการทำกิจกรรมหรืองานอื่นมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี ซึ่งให้เห็นว่ากลุ่มคนทำนาในพื้นที่นี้เป็นกลุ่มคนที่สูงอายุและทำนามานาน โดยมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 31.90 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา เนื่องจากเกษตรกรต้องการที่จะทำนามากกว่าเข้ารับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกลม เริ่มตระกูล อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีอาชีพเกษตรกรทำนามาตั้งแต่เริ่มประกอบอาชีพ ปลูกข้าวพันธุ์ประทุมธานี 1 เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ในการทำนา จึงเป็นพันธุ์ที่เป็นที่นิยม และขายได้ราคาดีกว่าข้าวพันธุ์อื่นๆ เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. ทั้งนี้ เนื่องจาก ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เป็นแหล่งเงินทุนที่ช่วยเหลือเกษตรกร โดยเป็นแหล่งเงินกู้หลักของเกษตรกร เกษตรกรสามารถกู้ยืมได้ง่ายสำหรับใช้เป็นต้นทุนในการเกษตรกรทำนา รายได้ในครัวเรือนเฉลี่ย 136,240 บาท/ปี พื้นที่สามารถเกษตรกรทำนาได้ 2-3 ไร่/ปี ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 28.27 ไร่ อาจเป็นเพราะเกษตรกรเช่านาทำเพิ่มจากพื้นที่ของตนเอง และเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการคือ ต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว พัฒนาศักยภาพและความรู้และเพิ่มรายได้และเพิ่มผลผลิต อาจเป็นเพราะเกษตรกรต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

5.2.2 วิธีการทำนาของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวโดยวิธีการหว่านมากที่สุด อาจเป็นเพราะ การปลูกโดยวิธีหว่านเหมาะสมกับการทำนาในพื้นที่

5.2.3 ต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมด เฉลี่ย 2,875.60 บาทต่อไร่ หากเทียบจากการเก็บข้อมูลของสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3,890 บาทต่อไร่ (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม พ.ศ.2559) พบว่าต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรโครงการฯ มีต้นทุนการผลิตที่น้อยกว่า อาจเป็นเพราะ เกษตรกรของโครงการฯ ใช้สารเคมีกำจัดโรคแมลง ปุ๋ยเคมี และสารกำจัดเชื้อราที่น้อยกว่า ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า และต้นทุนด้านค่าเก็บเกี่ยวและขนส่งมีต้นทุนสูงที่สุด ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีรถที่ใช้ขนส่งผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย ซึ่งมีต้นทุนด้านค่าเก็บเกี่ยวและขนส่งสูงสุดเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 ผลตอบแทนการผลิตข้าวของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า ผลผลิตข้าว เฉลี่ย 923.33 กิโลกรัม/ไร่ ราคาข้าวที่ขายได้ เฉลี่ย 7585.00 บาท/ตัน การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลผลิตทั้งหมดมากที่สุด อาจเป็นเพราะง่ายต่อการจัดสรรผลผลิตทั้งหมด และเกษตรกรส่วนใหญ่ขายข้าวให้กับโรงสี อาจเป็นเพราะมีโรงสีในพื้นที่ และได้ราคาตามที่เกษตรกรต้องการ

5.2.5 ความพึงพอใจของเกษตรกรในด้านภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ โครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว เป็นโครงการที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้จริงและพัฒนาศักยภาพการผลิตข้าวของเกษตรกรได้ รวมทั้งเกษตรกรยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมความรู้ใหม่อีกด้วย

5.2.3 ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว พบว่า ด้านการดำเนินโครงการ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ องค์ประกอบของโครงการนั้น ทำได้ดี โดยเฉพาะมีการจัดสรรเวลาการอบรมให้แก่เกษตรกรอย่างเหมาะสม ด้านการเพิ่มผลผลิต เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ มีกระบวนการเรียนรู้ที่ดี เกษตรกรเห็นภาพและสามารถทำตามได้ ด้านการจัดการด้านการตลาด เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ เกษตรกรมีส่วนในการวางแผนด้วยการตลาดด้วยตัวเองในการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา ร่วมกัน ด้านการบริหารจัดการชุมชน เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ เกษตรกรมีบทบาทในการจัดการและบริหารชุมชนด้วยตนเอง ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว เกษตรกรเข้าใจในการเรียนรู้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปปรับปรุงใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากการศึกษาด้านการดำเนินโครงการ พบว่า การบริการตรวจวิเคราะห์ดิน มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากการรับดินจากเกษตรกรนำไปตรวจวิเคราะห์และส่งกลับใช้เวลานาน ซึ่งทำให้การใส่ปุ๋ยบำรุงดินของเกษตรกรล่าช้า เพราะฉะนั้น ควรมียุทธศาสตร์การตรวจวิเคราะห์ดินด้วยตัวเองแบบคร่าวๆ หรือใช้เครื่องมือที่ตรวจวิเคราะห์ดินในพื้นที่ได้เลย จะช่วยทำให้เกษตรกรสามารถทำได้ด้วยตนเองหรือทราบข้อมูลได้เร็วขึ้น

2) จากการศึกษาด้านการเพิ่มผลผลิต พบว่า การกระตุ้นความสนใจของชาวนา/เกษตรกร/ผู้สนใจ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากมีการให้ความสนใจด้านนี้น้อย เกษตรกรเข้าถึงได้ยาก เกษตรกรยังขาดความมั่นใจในการเกษตรแบบใหม่ที่ต่างจากเดิม เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและกระตุ้นความสนใจของชาวนาให้มากขึ้น

3) จากการศึกษาด้านการจัดการด้านการตลาด พบว่า มีการจัดประชุมเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพข้าวที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรเป็นกลุ่มลูกค้ารายเล็ก และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำตลาดน้อย จึงทำให้การ ประชุมกับผู้ประกอบการเพื่อวางแผนเกษตรกรทำการตลาดเป็นไปได้ยาก ฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการเป็นตัวแทนที่จะเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการกับเกษตรกร

4) จากการศึกษาด้านการบริหารจัดการชุมชน พบว่า มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นกลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากกลุ่มสมาชิก

โครงการเป็นสมาชิกใหม่ จึงทำให้การกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน/กลุ่ม ยังไม่มีความชัดเจนมากนัก ฉะนั้นควรมีการแบ่งกลุ่มรับผิดชอบเป็นส่วนๆ ให้ชัดเจน โดยการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม

5) จากการศึกษาด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร พบว่าการให้ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความเข้าใจในด้านนี้ และผู้ถ่ายทอดความรู้อาจสื่อสารไม่ชัดเจน หรือไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร จึงควรสำรวจความต้องการของเกษตรกรและมีผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ปุ๋ยเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ความคิดเห็นเชิงลึกของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท



บรรณานุกรม

กรมการข้าว. 2556. การลดต้นทุนการผลิตข้าว. (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพัฒนาผลิตพันธุ์ : กรมการข้าว.

_____. 2559. คู่มือโครงการส่งเสริมเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว ปี 2559. สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว.

คณิต ดวงหส์ดี. 2537. สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดขอนแก่น. บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิระวัฒน์ ทองรอง. 2551. การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการของศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ปีงบประมาณ พ.ศ.2549. ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ขานี โคมแก้ว. 2555. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวปี 2553/2554 รอบที่ 2 ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงกมล เริ่มตระกูล. 2555. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ไทยพับลิก้า. 2557. จำนำข้าว “สิ้นนา สิ้นชาติ”จริงหรือ!. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก : <http://thaipublica.org/2014/02/cost-of-famer/> [1 ตุลาคม 2559].

น้ำผึ้ง ทองดี. 2555. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าวปีการผลิต 2554/55 ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2551. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.

ประสาน พูลเวช. 2550. การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ปี 2548. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

รณชัย ไชยยะ. 2550. แนวทางการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว บ้านโนนพลวง หมู่ 7 ตำบลเทพนิมิต กิ่งอำเภอบึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเกษตรศาสตร์ การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. ความพึงพอใจ. ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์.

วิรุฬ พรรณเทวี. 2542. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยใน

อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภาวดี พรหมมา. 2556. ความพึงพอใจโครงการประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอเมือง

จังหวัดอ่างทอง. ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมพร อิศวิลานนท์. 2552. พลวัตเศรษฐกิจการผลิตข้าวไทย. ครุศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

เกษตรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท. 2558. สภาพทางเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัดชัยนาท. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้

จาก : [http://www.chainat.doae.go.th/wp-content/media-and-files/2016/06/ข้อมูล
พื้นฐานการเกษตร58.pdf](http://www.chainat.doae.go.th/wp-content/media-and-files/2016/06/ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร58.pdf) [4 ตุลาคม 2559].

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2558. สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2558. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : [http://www.oae.go.th/download/document_tendency/
journalofecon2558.pdf](http://www.oae.go.th/download/document_tendency/journalofecon2558.pdf) [3 ตุลาคม 2559].

อัจฉรพรรณ ัญญวัฒน์ยิ่ง. 2554. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน การผลิตข้าว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรา. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Good, c. V. (Ed.). 1973. Dictionary of education (3rded.). New York: McGraw-Hill.

Hornby, A. F. 2000. Advance learner's dictionary (6thed.). London, England: Oxford

Quirk, R. 1987. Longman dictionary of contemporary English (2nded.). London, England:
Richard Clay Ltd.

Vroom, V. H. 1990. Manage people not personnel: Motivation and performance
appraisal. Boston: Harvard Business School Press.

Wolman, B. B. 1973. Dictionary of behavioral science. New York: Van Norstrand.
University.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม
เรื่อง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุน
การผลิตข้าว อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท ปี 2559

คำชี้แจง การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท ปี 2559 ภายใต้วิชาปัญหาพิเศษ ของ นายณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย สาขา พัฒนาการเกษตร คณะ เทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ.....
2. ที่อยู่.....
3. เพศ ชาย หญิง
4. อายุ

<input type="checkbox"/> 1.ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	<input type="checkbox"/> 2. ระหว่าง 21 – 60 ปี
<input type="checkbox"/> 3. ระหว่าง 31 - 40 ปี	<input type="checkbox"/> 4. ระหว่าง 41 – 50 ปี
<input type="checkbox"/> 5. ระหว่าง 51 – 60 ปี	<input type="checkbox"/> 6. มากกว่า 60 ปีขึ้นไป
5. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน คือ

<input type="checkbox"/> 1. ไม่ได้รับการศึกษา	<input type="checkbox"/> 2. ต่ำกว่าประถมศึกษา
<input type="checkbox"/> 3. ประถมศึกษา	<input type="checkbox"/> 4. มัธยมศึกษาตอนต้น
<input type="checkbox"/> 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ปวช.	<input type="checkbox"/> 6. อนุปริญญา/เทียบเท่า ปวส.
<input type="checkbox"/> 7. ปริญญาตรี	<input type="checkbox"/> 8. อื่น ๆ (ระบุ).....
6. ประสบการณ์ในการปลูกข้าว.....ปี
7. พันธุ์ข้าวที่ท่านปลูกคือ
8. สถานะทางสังคมในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

<input type="checkbox"/> 1. ผู้นำชุมชน (กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน)
<input type="checkbox"/> 2. ผู้นำกลุ่มอาชีพ
<input type="checkbox"/> 3. ประธาน/กรรมการศูนย์ข้าวชุมชน
<input type="checkbox"/> 4. อื่นๆ (ระบุ).....
9. การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

<input type="checkbox"/> 1. สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน
<input type="checkbox"/> 2. กลุ่มเกษตรกร
<input type="checkbox"/> 3. กลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
<input type="checkbox"/> 4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
<input type="checkbox"/> 5. กลุ่มลูกค้า ธกส.
<input type="checkbox"/> 6. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
<input type="checkbox"/> 7. อื่นๆ (ระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. สมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน
11. สมาชิกในครัวเรือนที่มีส่วนร่วมในการทำนา.....คน
12. รายได้รวมในครัวเรือน.....บาท/ปี
 รายได้ในภาคเกษตร.....บาท/ปี
 รายได้นอกภาคเกษตร.....บาท/ปี
13. ขนาดพื้นที่ถือครอง รวมทั้งสิ้น.....ไร่
 พื้นที่ของตนเอง จำนวน.....ไร่
 เป็นพื้นที่เช่า จำนวน.....ไร่
 ท่านเข้าร่วมโครงการลดต้นทุน จำนวน.....ไร่
14. เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ต้องการลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ต้องการพัฒนาศักยภาพและความรู้
- ต้องการเพิ่มรายได้
- ต้องการเพิ่มผลผลิต
- อื่นๆ

ส่วนที่ 2 (ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา)

15. วิธีการทำนาของท่าน

- นาดำ
- นาหว่าน
- อื่นๆ (ระบุ).....

ท่านมีต้นทุนการผลิตข้าวในรอบปีที่ผ่านมา

รายการ	จำนวนเงิน (บาทต่อไร่)
16. ค่าเตรียมดินครั้งที่ 1 ใช้รถปั้น	
17. ค่าเตรียมดินครั้งที่ 2 ใช้รถไถเดินตาม	
18. ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	
19. ค่าจ้างหว่านข้าว/ปลูกข้าว	
20. ค่าสารเคมีกำจัดโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว	
21. ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	
22. ค่าปุ๋ยเคมี	
23. ค่าแรงงานหว่านปุ๋ย	
24. ค่าสารเคมีกำจัดเชื้อรา	
25. ค่าฮอร์โมน	
26. ค่าจ้างพ่นสารเคมี	
27. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นสูบน้ำตลอดฤดู	
28. ค่าเก็บเกี่ยวและขนส่ง	
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

29. ผลผลิตข้าวเฉลี่ย จำนวน.....กิโลกรัมต่อไร่

30. ราคาข้าวที่ขายได้ จำนวน.....บาทต่อตัน

31. การจัดสรรผลผลิตทั้งหมด

- ขายทั้งหมด
- แบ่งขายจำนวน.....กิโลกรัม
- เก็บไว้ใช้ภายในครัวเรือน.....กิโลกรัม
- อื่นๆ.....

32. ท่านจำหน่ายผลผลิตในลักษณะใด

- มีพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตที่นา
- ขายให้กับสหกรณ์การเกษตร
- ขายให้กับโรงสี
- อื่นๆ.....



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว
อ.สรรคบุรี จ.ชัยนาท ปี 2559

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = พึงพอใจมากที่สุด

4 = พึงพอใจมาก

3 = พึงพอใจปานกลาง

2 = พึงพอใจน้อย

1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการดำเนินโครงการ					
33. มีขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติตามได้ง่ายไม่ยุ่งยาก					
34. ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มการผลิต เพื่อให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้					
35. มีบริการตรวจวิเคราะห์ดิน					
36. มีแปลงสาธิต ให้แก่เกษตรกรได้เรียนรู้					
37. มีการจัดสรรเวลาการอบรมให้แก่เกษตรกรอย่างเหมาะสม					
38. มีเนื้อหาการอบรมที่เหมาะสม					
39. สนับสนุนปัจจัยการผลิต (เช่น พด.3, พด.6, สารจับใบ เป็นต้น)					
40. มีการส่งเสริมให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ หรือปุ๋ยพืชสด					
41. ส่งเสริมการผลิตสารชีวภาพ ใช้ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูข้าว					
2. ด้านการเพิ่มผลผลิต					
42. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว					
43. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เพื่อพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ระบบ GAP หรือ Pre-GAP					
44. มีการกระตุ้นให้เกษตรกรได้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาการผลิตข้าว					
45. มีการจัดทำสื่อและชุดองค์ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพข้าว					
46. มีการกระตุ้นความสนใจของชาวนา/เกษตรกร/ผู้สนใจ โดยผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น ทีวี หนังสือพิมพ์ เป็นต้น					
3. ด้านการจัดการด้านการตลาด					
47. มีการจัดประชุมเชื่อมโยงตลาดระหว่างชุมชนกับผู้ประกอบการ เพื่อวางแผนการตลาด กำหนดชนิด/ปริมาณ/คุณภาพข้าวที่ต้องการจำหน่าย/รับซื้อ					
48. มีช่องทางการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และข้าวคุณภาพ ในราคาที่สูงกว่าข้าวปกติทั่วไปในท้องตลาด					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการที่พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
49. มีการวางแผนการจัดซื้อ การรวบรวม ราคา ร่วมกัน					
4. ด้านการบริหารจัดการชุมชน					
50. มีกรรมการบริหารจัดการกลุ่มโดยคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม					
51. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเป็น กลุ่ม/ฝ่ายต่างๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน					
5. ด้านการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร					
52. การให้ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวเพิ่ม					
53. การให้ความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน					
54. การให้ความรู้ด้านการเตรียมดิน					
55. การให้ความรู้ด้านวิธีการปลูกข้าว					
56. การให้ความรู้ด้านการกำจัดวัชพืช					
57. การให้ความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย					
58. การให้ความรู้ด้านการจัดการน้ำ					
59. การให้ความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว					
60. การให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยว					
61. ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว					

**ส่วนที่ 4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการเข้าร่วมโครงการ
ปัญหาและอุปสรรค**

.....

การดำเนินโครงการที่ท่านเข้าร่วม มีเรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุง เพราะอะไร

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - นามสกุล นายณัฐพงศ์ เกตุขวัญชัย
 วัน เดือน ปีเกิด 9 มกราคม 2538
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 104 หมู่ 2 ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท 17140
 ประวัติการศึกษา ปีการศึกษา 2552 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จาก
 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
 ปีการศึกษา 2555 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก
 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
 ปีการศึกษา 2559 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต
 สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
 ลาดกระบัง



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้